

Soru-Cevap
Hilafet'in İnikâdında Adalet Şartı
Abdul Kareem'e

Soru:

Esselamu Aleykum ve Rahmetullahi ve Berekâtuh.

Halifenin şartlarından biri de onun adil (adil) olmasıdır. Bu hükmü istinbat etmek için kıyası kullanıyoruz. Fakat şu Kur'an ayeti de bu duruma delil olarak kullanılabilir mi: وَإِذَا حَكَمْتُمْ بَيْنَ النَّاسِ أَنْ تَحْكُمُوا بِالْعَدْلِ **“İnsanlar arasında hükmettiğinizde adaletle hükmedin.”** [Nisa 58]?

Allah sizi hayırla mükafatlandırır.

Cevap:

Ve Aleykumselam ve Rahmetullahi ve Berekâtuh.

Sorunuz, kitaplarımızda geçtiği üzere Halife'nin inikâd şartlarından biriyle ilgilidir:

(Cihazlar kitabında: (Beşinci: Adil olması: Fasık olması sahih değildir. Hilafet'in inikâdı ve devamlılığı için adalet şartı lazımdır. Çünkü Allahu Teala, şahidin adil olmasını (fâsik olmamasını) şart koşmuştur. Allahu Teala şöyle buyurmuştur: وَأَشْهَدُوا نَدْوِي عَدْلٍ مِّنْكُمْ **“İçinizden iki adalet sahibini şahit tutun.”** [Talak 2] Halife ise şahitten daha üst bir konumda olduğu için, evla babından adil olması zorunludur. Çünkü şahit için adalet şart koşulduğuna göre, Halife için evla babından şart koşulur.)

Gördüğünüz gibi mesele, Halife'nin adil olmasıyla, yani Halife'de adaletin gerçekleşmesiyle ilgilidir. Dolayısıyla onun sıfatlarından birinin sadece adaletle hükmetmesi ve husumeti adaletle çözmesi değildir. Zira kâfirin fıskından dolayı adil olmamasına rağmen bir kâfir de iki hasım arasında adaletle hükmedebilir... Bu nedenle adaletin şartına dair doğru istidlal, şahit için adalet vacip olduğuna göre Halife için evla babından vacip olur şeklinde söylediğimiz şeydir.

Sonuç olarak Halife'de adalet şartının gerçekleşmesi, onun adaletli olması ve adaletle hükmetmesi anlamına gelmektedir. Burada delil, şahit için adaletin şart olması Halife için evla babından şart koşulmasıdır. Zira Halife adil olursa, adaletle hükmeder.

Ayet-i kerime ile delil getirmeye gelince; adaletle hükmetmek anlamına gelmektedir ve adaletle hükmeden ve husumeti adaletle çözen mutlaka adil olmak zorunda değildir. Zira az önce bahsettiğimiz gibi bir kâfir de adil olmadığı halde iki hasım arasında adil olabilir. Bu nedenle benim için racih olan bahsetmiş olduğumuz istidlaldir.

Bilen hüküm verenlerin en hayırlısı Allah'tır.

Kayda değerdir ki Arapların koymuş olduğu, yani lügatte veya lugavi hakikat olarak adlandıran şeyde koymuş olduğu “حَكْم-hakeme-hüküm” lafzı “kazadır”:

Lisan'da şöyle geçmektedir: (El-Hükmü: ilim, fıkıh ve adaletle yargılamak olup hakame “حَكْم” ve yahkumu'nun “يَحْكُم” masdarıdır...Kaza: el-Kadâ-yargı: Hükümdür...)

Kamusu'l Muhit'de: (el-Hükmü damme ile: el-Kadâu-yargıdır)... Muhtaru's Sihah'da (“El-Hükmü” el-Kadâu-yargıdır...)

Ancak bu “hüküm” lafzı, Rasul Sallallahu Aleyhi ve Sellem, Raşid Halifeler ve onlardan sonraki Araplar zamanında ıstılah olarak mülk ve sultan anlamında kullanılmıştır. Yani ıstilahe olarak kullanılması “örfi hakikattir.”

Hakeza “hüküm” lafzı, lugavi hakikatte kadâ “yargı” için ve özel örfi hakikatte, yani ıstilahta mülk ve sultan için kullanılmıştır.

Kardeşiniz
Ata İbn Halil Ebu Raşta

H. 02 Zilkade 1439
M. 15/07/2018

Cevaba, emirin aşağıdaki web sitesinden bağlanabilirsiniz:

<http://archive.hizb-ut-tahrir.info/arabic/index.php/HTAmeer/QAsingle/3886/>